

STrZ: 6—9-ig található intenzitásértékek az észlelőlapokon. Színe az NTrZ-hez hasonlóan citrom- illetve szürkéssárga (Gyenizse P., Papp S.).

A Nagy Vörös Folt (GRS)

Diffúzsága ellenére is jól egyező CM-mérések készültek Gyenizse P., Papp S. és Sági Cs. jóvoltából. Ezek szerint a System II-ben 53—55 fok a hosszúsága. Papp S. megjegyzése szerint a GRS CM-értéke az évek során jelentékeny mértékben nőtt, ami nem is csoda, hiszen a GRS forgási periódusa valamivel rövidebb, mint a System II többi részének. Színe narancsbarnás, barna (Gyenizse P., Papp S.), intenzitása 4 körüli.

VINCZE IVÁN

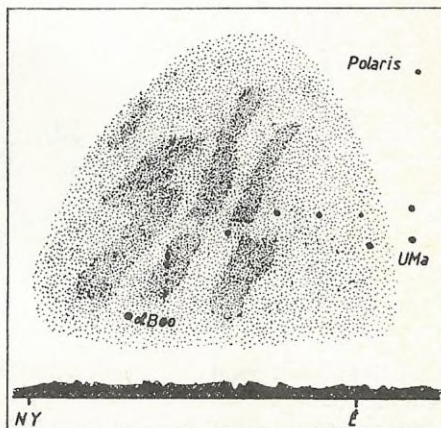

Szabadszemes jelenségek

Februári sarki fények

Ismét egy sarki fény – legyinthet olvasónk a szinte már szokványos hír hallatán. Bár napjainkban elég gyakran látható tőlünk e jelenség, érdemes gondolnunk rá, hogy a csökkenő napaktivitással párhuzamosan egyre ritkábban fogunk találkozni vele.

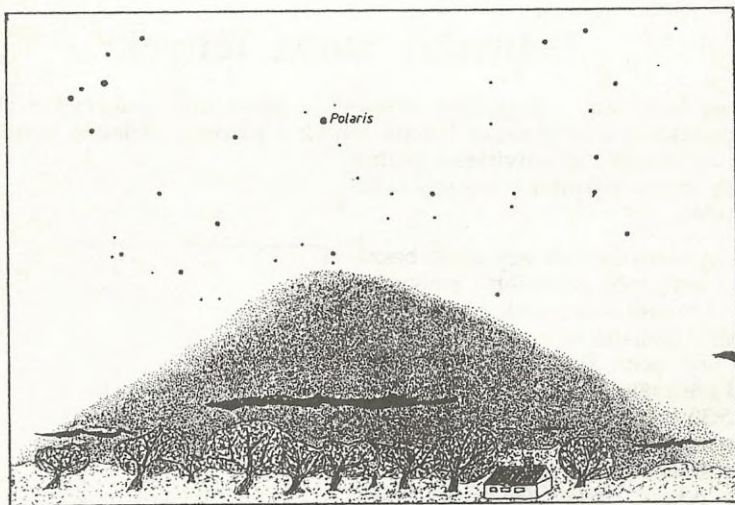
Tavaly novemberünk egy újabb beszámolóval lett „még vörösebb”, amely Ujvárosy Antaltól származik. A bizonyos 7/8-i nagy tűzijáték után még 9-én is észlelhető volt némi aktivitás. A jelenséget Szeged környékén vette észre amatőrtársunk 15:30 UT körül, ekkor figyelte fel az ÉNy-on látszó bíborvörös fénylésre. „Először arra gondoltam, hogy a horizont alatt lévő Nap vékony cirrusfelhő-réteget világít meg, azonban az egyre csökkenő fénykupolától nemsokára 40° távolságra került a jelenség. A sötétedő égbolton egyre feltűnőbb lett, kb. 10°-kal a horizont felett kezdődött és a Polariss magasságáig ért. Felülete inhomogén: a vörösös diffúz fénylésben 4–5 bíborszínű fényoszlop tűnt fel, ezek kissé emlékeztettek az 1975-ös West-üstökös legyezőszerű porcsóvájára. Az északi fény intenzitása alig változott, 16:45 UT-kor láttam utoljára – ekkor már a hazafelé tartó autóbusz ablakából.”

Alig tettem le a tollat az előző beszámoló után, jött a hír: február elején is látszott északi fény hazánkból. Az esemény megfigyelése február 1/2-án történt Rák-

tanyáról: Mizser Attila vette észre 22:45 UT körül. Sárneckzy Krisztián leírása: „Az északi égboltrészt beborító homogén vörös fénybúra 20° magasságig jutott, középpontja pontosan a Sarkcsillag irányában volt. 45° szélességet foglalt el a horizonton, Ny-i felén a Cepheuson keresztül húzódott át egy fehér oszlop, mely 30° magasságig jutott, s mintha Ny felé dőlt volna. Az elkövetkező öt percben folyamatosan halványult, 22:55 UT-re már csak egy 10° magasságig derengő vörös fénykúp volt megfigyelhető, melyet még mintegy negyed órán át lehetett nyomonkövetni. A jelenség megszűnte után nem sokkal beborult az ég.”

Két nappal később, azaz február 3-án ismét nagyszerű fénytüneteménynek lehetnek tanúi a ráktanyai észlelőhétvége résztvevői. Bakos Gáspár írja: „Vonuló felhőzet akadályozta megfigyeléseinket aznap este, de az egyre erősödő szél miatt 21 óra UT körül már csak kis foszlányok száguldoztak viharos sebességgel, s felballagtunk az észlelőrétre. Röviddel ezután hívtam fel Kálóczy Péter figyelmét arra a vörös felhőre, amely szinte a látóhatáron ült. Napnyugta utáni megvilágított fellegre hasonlított. Hirtelen nőni kezdett, egyre fényesebbé vált, s rövidesen a Draco deltájáig vörös színben derengett. Megkapó látványt nyújtott az E-i égboltrész, amint az izzóvörös alapon fekete felhőfoszlányok úszkáltak keresztül. A kalap alakú derengés karimáját Ny felé majdnem a Tejútig lehetett követni, az ellenkező irányban pedig a Nagy Göncöl rúdja mutatott a végére. Körülbelül húsz percen át tudtuk még megfigyelni.”

Érdeemes központi csillagunk aktivitását nyomonkövetni, a CM környéki nagyobb foltok esetleges sarki fények megjelenésére figyelmeztethetnek. (A fent említett északi fények idején például több mint öt folt látszott szabad szemmel. Megfigyelésüket l. a Meteor 1992/3-as számában.) A rovat összeállításában Nagy Zoltán Antal segített.

KERESZTURI ÁKOS